

DIVERSITAT CULTURAL: MULTICULTURALISME I INTERCULTURALITAT

PROBLEMES DEL DIÀLEG CULTURAL

La diversitat cultural és un fenomen que s'ha donat amb una gran extensió a finals del segle 20 i principis del segle 21 com a conseqüència de l'extensió de les comunicacions (especialment de l'aviació i de l'extensió de l'Internet) cada cop més a l'abast de tothom. Els fenòmens de diversitat cultural no són estranys en la història però generalment eren deguts a guerres i invasions i exilis. El que és nou és l'extensió d'aquests fets en un context pacífic. Però la diversitat cultural pot tenir un signe divers. Així cal distingir entre:

1. **Multiculturalitat:** És una situació "de fet". Especialment en les grans ciutats d'Europa i Nord-Amèrica coexisteixen membres de cultures diverses que s'estableixen en territoris propis (barris àrabs, xinesos, dominicans, etc.), sovint separats (ghettos). Però que hi hagi moltes cultures a tocar en un territori reduït no significa necessàriament que es barregin o es relacionin entre si. La multiculturalitat conserva la pròpia identitat de cada cultura però no produeix diàleg. No s'ha de confondre tampoc "multiculturalitat" amb "tenir diverses cultures" o amb "parlar diverses llengües" –fet que s'anomena tècnicament "cosmopolitisme".
2. **Interculturalitat:** És un ideal ètic i polític. Designa el fet que les diverses cultures s'interpenetren i comparteixen valors (sobre la base del reconeixement igual de drets). La interculturalitat té diversos nivells. Així hom parla de interculturalitat "episòdica" o "circumstancial" quan es limita a compartir aspectes formals (moda, música) i de interculturalitat "profunda" quan són habituals els matrimonis i les parelles mixtes entre diverses comunitats culturals.

L'interculturalisme significa diàleg cultural i implica reconèixer la diversitat però no el relativisme de les diverses cultures. Cap posició intercultural no és possible sense dos elements previs:

- 1.- El respecte comú als Drets Humans (especialment als de les dones i als dels més febles).
- 2.- La reivindicació comuna dels valors morals (llibertat, igualtat, etc.) que donen sentit a aquests drets.

La posició relativista creu que en el fons totes les cultures són iguals; una posició intercultural defensa que les cultures són diferents però poden trobar un àmbit comú de diàleg (al voltant dels drets humans). Els Estats poden contribuir a la interculturalitat bàsicament a través de l'Escola.

Quan les societats són multiculturals però no interculturals és fàcil que apareguin l'etnocentrisme, el racisme, el xovinisme i la xenofòbia.

- ?? **Etnocentrisme:** consisteix a valorar les altres cultures des de la pròpia, considerada com a superior i com a únic model possible o desitjable.
- ?? **Racisme:** consisteix a rebutjar violentament determinats grups ètnics minoritaris. En la seva versió més complexa el racisme defensa que l'element genètic i el cultural no són separables; aquesta versió del racisme s'anomena "supremacisme".

?? **Xovinisme:** consisteix en el patriotisme fanàtic.

?? **Xenofòbia:** És la por (en grec "fobos") al foraster o a l'estranger (en grec "xenos"). Generalment es deu a raons econòmiques i en realitat és "aporofòbia" (por als pobres). És actualment la posició més estesa.

Text elaborat per Júlia TORRES CANELA i Ramon ALCOBERRO